

Byla C-35/23

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2023 m. sausio 25 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Vokietija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. sausio 16 d.

Pareiškėjas ir apeliantas:

Tėvas

Atsakovė ir kita apeliacinio proceso šalis:

Motina

<...> OBERLANDESGERICHT FRANKFURT AM MAIN (Frankfurto prie Maino aukštesnysis apygardos teismas)

NUTARTIS

Šeimos byloje

dėl tėvų valdžios L

Proceso šalys:

1) vaikas L, gyvenantis Lenkijoje,

2) advokatė,

globėja *ad litem*,

3) tėvas, pareiškėjas ir apeliantas, gyvenantis Šveicarijoje,

<...>

4) motina, atsakovė ir kita apeliacinio proceso šalis, gyvenanti Lenkijoje,

<...> [*Oberlandesgericht*] *Frankfurt am Main* [kolegijos pavadinimas] <...>
[glaustas proceso eigos apibūdinimas]

2023 m. sausio 16 d. nutarė:

I.

Bylos nagrinėjimas sustabdomas.

II.

Europos Sąjungos Teisingumo Teismui teikiami šie prejudiciniai klausimai dėl 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000 (toliau – reglamentas „Briuselis IIA“), 10 ir 11 straipsnių išaiškinimo:

Kokiu mastu reglamento „Briuselis IIA“ 10 ir 11 straipsniuose nustatytas reguliavimo mechanizmas apribotas tarp ES valstybių narių vykdomomis procedūromis?

Konkrečiai:

1. Ar tokiu atveju, kai vaiko nuolatinė gyvenamoji vieta prieš jį išvežant buvo ES valstybėje narėje (Vokietijoje) ir tarp ES valstybės narės (Lenkijos) ir trečiosios valstybės (Šveicarijos) buvo įvykdyta Konvencija dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų grindžiama grąžinimo procedūra, per kurią vaiką grąžinti buvo atsisakyta, taikomas reglamento „Briuselis IIA“ 10 straipsnis, kai tai nulemtų, kad būtų išlaikoma ankstesnės gyvenamosios vietos valstybės teismų jurisdikcija?

Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

2. Kokie reikalavimai, taikant reglamento „Briuselis IIA“ 10 straipsnio b punkto i papunktį, turi būti keliami siekiant pagrįsti jurisdikcijos išlaikymą?

3. Ar reglamento „Briuselis IIA“ 11 straipsnio 6–8 dalys taikomos ir tokiu atveju, kai Konvencija dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų grindžiama grąžinimo procedūra vykdoma tarp trečiosios valstybės ir ES valstybės narės, kuri yra prieglobsčio valstybė, jei vaiko nuolatinė gyvenamoji vieta prieš jį išvežant buvo kitoje ES valstybėje narėje?

Motyvai

I.

Byla susijusi su reglamento „Briuselis IIA“ 10 ir 11 straipsnių taikymo srities klausimais.

Vaiko tėvai susituokė 2013 m. kovo 7 d. Frankfurte prie Maino. Tėvas turi Vokietijos, motina – Lenkijos pilietybę. Vaiko tėvai iš pradžių kartu gyveno Frankfurte prie Maino (Vokietija). 2013 m. birželio 29 d. tėvas dėl profesinių priežasčių persikėlė į Šveicariją.

Jų bendras vaikas L, kuris turi Vokietijos ir jau Lenkijos pilietybę, gimė 2014 m. lapkričio 12 d. X (Šveicarija) ir nuo 2015 m. sausio mėn. iki 2016 m. balandžio mėn. pradžios su motina gyveno Frankfurte prie Maino.

Tėvas Vokietijoje gyvenančius motiną ir vaiką nuolat lankė, visi kartu atostogaudavo. 2015 m. gegužės 11 d. Migracijos tarnyba tenkino tėvo prašymą dėl šeimos susijungimo. Motinai buvo suteiktas terminuotas leidimas gyventi Šveicarijoje, jis galiojo iki 2019 m. gruodžio 31 d.

2016 m. balandžio 9 d. motina su L persikėlė į Lenkiją. Ji panaikino visos šeimos registraciją Frankfurte ir nurodė tėvo adresą Šveicarijoje. 2016 m. vasarą motina kandidatavo į kelias darbo vietas Šveicarijoje. Nuo 2016 m. lapkričio mėn. ji dirba Lenkijoje bendrovėje *Zurich Insurance*.

Iš pradžių tėvas lankydavo motiną ir vaiką Lenkijoje. Nuo 2017 m. balandžio 17 d. motina nebeleido tėvui bendrauti su jų dukra ir be tėvo sutikimo užregistravo ją į vaikų darželį Lenkijoje. 2017 m. gegužės mėn. pabaigoje motina tėvui pranešė, kad ji su dukra liks Lenkijoje.

2017 m. liepos 7 d. tėvas, dalyvaujant Šveicarijos centrinei institucijai (*Bundesamt für Justiz* (Federalinė teisingumo tarnyba) Berne), pateikė prašymą grąžinti vaiką į Šveicariją. 2017 m. gruodžio 8 d. Krokuvos Naujosios Hutos apylinkės teismo nutartimi šis prašymas buvo atmestas motyvuojant tuo, kad tėvas davė sutikimą motinai su L neribotam laikui persikelti į Lenkiją. Be to, teismas patvirtino, kad grąžinus vaiką kiltų didelė rizika jo geriausiems interesams, kaip tai suprantama pagal Konvenciją dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų (toliau – Hagos konvencija) 13 straipsnio pirmos pastraipos b punktą. Tėvas prisipažino (vieną kartą) smurtavęs prieš motiną. Tėvo apeliacinis skundas dėl šio sprendimo buvo atmestas 2018 m. balandžio 17 d. Krokuvos apygardos teismo nutartimi (Nr. XII Ca 168/18).

2017 m. rugsėjo 27 d. motina Lenkijoje pateikė prašymą nutraukti santuoką. 2017 m. spalio mėn. motina panaikino L registraciją X miesto administracijoje Šveicarijoje.

2018 m. birželio 5 d. nutartimi Krokuvos apygardos teismas motinai laikinai suteikė tėvų valdžią ir sureguliuavo tėvo išlaikymo prievolę jų vaikui.

Tėvas nebesiekia, kad vaikas būtų grąžintas remiantis Hagos konvencija, kaip buvo nurodęs 2018 m. birželio 29 d. *Bundesamt für Justiz* (Federalinė teisingumo tarnyba) Bonoje pateiktame prašyme.

Šioje byloje tėvas 2018 m. liepos 12 d. prašymu, kuris *Amtsgericht Frankfurt am Main* (Frankfurto prie Maino apylinkės teismas) buvo gautas 2018 m. liepos 13 d., konkrečiai – I punkte, prašo jam perduoti išimtinę tėvų valdžią vaikui, o jei šis prašymas būtų netenkintas – suteikti teisę nustatyti vaiko gyvenamąją vietą.

Toliau prašymo II punkte tėvas prašo įpareigoti motiną nuo nutarties įsigaliojimo momento grąžinti vaiką tėvui į Šveicariją.

Tėvas teigia, kad jis ir vaiko motina 2015 m. pavasarį susitarė ateityje kartu su L gyventi Šveicarijoje. 2016 m. balandžio mėn. motina nusprendė kuriam laikui išvykti pas savo tėvus į Lenkiją padėti jiems statytis namo. Tėvas sutiko, bet išvykimo laikotarpį aiškiai apribojo iki dvejų, daugiausia – trejų metų. Bet kuriuo atveju ne vėliau kaip nuo 2017 m. lapkričio mėn. vaikas turėjo lankyti vaikų darželį Šveicarijoje.

Motina nesutinka su prašymu.

Motina teigia, kad tėvas davė sutikimą persikelti į Lenkiją ir čia dalyvavo Lenkijos paso išdavimo procedūroje. Motinos teigimu, nebuvo jokio susitarimo nei dėl laikino persikėlimo į Lenkiją, nei dėl persikėlimo į Šveicariją.

Pirmosios instancijos teisme tėvas buvo išklaustas 2019 m. gegužės 9 d. Motina, kuri taip pat buvo pakviesta, į šį teismo posėdį neatvyko, nors prieš tai 2019 m. balandžio 19 d. laiške prašė suteikti teisinę pagalbą, konkrečiai – ją išklausti.

Šiame teismo posėdyje tėvas teigė, kad jis su vaiko motina telefonu 2016 m. sausio 29 d. aptarė, kad L ne ilgiau kaip dvejus ar trejus metus galėtų likti Lenkijoje, o paskui bet kuriuo atveju turėtų lankyti vaikų darželį Šveicarijoje.

2019 m. birželio 3 d. nutartimi, įteikta 2019 m. birželio 7 d., apylinkės teismas atmetė tėvo prašymą perduoti tėvų valdžią jam.

Nutartį teismas motyvavo tuo, kad teismas, į kurį kreiptasi, neturi tarptautinės jurisdikcijos. Tėvas neįrodė buvus konkretų susitarimą dėl terminuoto motinos ir vaiko gyvenimo Lenkijoje laikotarpio. Informacija, kurią tėvas pateikė 2019 m. gegužės 9 d. teismo posėdyje, prieštarauja jo ankstesniems 2018 m. rugpjūčio 3 d. procesiniame dokumente pateiktiems argumentams, iš kurių matyti, kad jis ir vaiko motina dar 2017 m. gegužės mėn. atvirai svarstė apie gyvenimo Lenkijoje trukmę.

Tėvas laikėsi nuomonės, kad *Amtsgericht Frankfurt am Main* jurisdikcija kyla iš reglamento „Briuselis IIa“ 11 straipsnio 6 dalies, siejamos su 7 dalimi, ir iš 10 straipsnio. Krokuvos apylinkės teismas 2017 m. gruodžio 8 d. sprendime konstatavo, kad vaiko gyvenamoji vieta, prieš jam pradėdant gyventi Lenkijoje, buvo ne Šveicarijoje, nes vaikas su motina gyveno Vokietijoje.

Tėvas mano, kad Hagos konvencija grindžiamai procedūrai taikomi principai, pagal kuriuos asmuo, kuris prieštarauja, kad vaikas būtų grąžintas, turi įrodyti, kad

asmuo, kuris (kartu) rūpinosi vaiku, neprieštaravo ar vėliau sutiko, kad vaikas būtų išvežtas ar laikomas, taikomi ir šioje byloje. Tokio įrodymo, kad tėvas būtų davęs sutikimą dėl neterminuoto laikotarpio, motina nepateikė.

Tėvas taip pat teigia, kad tėvų valdžios perdavimas jam iš esmės labiausiai atitiktų geriausius vaiko interesus. Motina savavališkais veiksmais praktiškai eliminavo tėvo, kuris yra vienas iš globos teisių turėtojų, teises ir taip veikė ne pagal geriausius vaiko interesus. Šiuo klausimu tėvas taip pat nurodo Hagos konvencija grindžiamai procedūrai taikomus principus.

2019 m. liepos 8 d. apylinkės teismui paduotu skundu tėvas toliau prašo tenkinti jo pirmosios instancijos teismui pateiktą prašymą.

Motina prašo atmesti skundą.

Teismo kolegija kelis kartus atkreipė tėvo dėmesį į tai, jog nėra tikimybės, kad jo skundas bus tenkinamas, nes, net darant prielaidą, kad teismas turi tarptautinę jurisdikciją, nebūtų galima preziumuoti, kad tėvų valdžios perdavimas tėvui labiausiai atitiktų geriausius vaiko interesus, – BGB (*Bürgerliches Gesetzbuch*, Civilinis kodeksas) 1671 straipsnis.

Teismo kolegija atkreipė tėvo dėmesį ir į tai, kad, kolegijos manymu, reglamento „Briuselis IIa“ 10 straipsnio taikymas apribotas ES valstybių narių tarpusavio santykiu ir tarp Lenkijos ir Šveicarijos vykdoma procedūra negali turėti tokio poveikio, kokį turi reglamento „Briuselis IIa“ 10 straipsnio taikymas.

Tėvas prašo procese dėl prejudicinio sprendimo priėmimo pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui Liuksemburge šiuos klausimus:

<...>

[Klausimai, kuriuos išsiaiškinti prašo tėvas. Iš dalies įtraukti į esminius prejudicinius klausimus.]

2022 m. tėvas Lenkijoje bendravo su vaiku ten teismo nustatyta tvarka.

II.

1. Tarptautinė jurisdikcija

Tarptautinė Vokietijos teismų jurisdikcija iki 2022 m. rugpjūčio 1 d. pradėtiems procesams dėl tėvų valdžios iš esmės kyla iš 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/2003 (toliau – reglamentas „Briuselis IIa“) 8 straipsnio 1 dalies, jei netaikomos viršesnės teisės normos pagal 9, 10 ir 12 straipsnius (reglamento „Briuselis IIa“ 8 straipsnio 2 dalis). 2019 m. birželio 25 d. Reglamentas (EB) Nr. 2019/1111, kuriuo pakeistas pirmiau minėtas reglamentas (reglamentas „Briuselis IIb“), taikomas tik po 2022 m. rugpjūčio 1 d. pradėtiems procesams (žr. reglamento „Briuselis IIb“ 100 straipsnio 1 dalį). Šiam procesui

turi būti toliau taikomas Reglamento (EB) Nr. 2201/2003 redakcijos reglamentas „Briuselis IIA“ (žr. reglamento „Briuselis IIB“ 100 straipsnio 2 dalį).

Pagal reglamento „Briuselis IIA“ 8 straipsnio 1 dalį esminis atspirties taškas nustatant tarptautinę jurisdikciją yra vaiko nuolatinė gyvenamoji vieta (toliau žr. a skirsnį), jei netaikomos viršesnės teisės normos, šiuo atveju – reglamento „Briuselis IIA“ 10 straipsnis (toliau žr. b skirsnį).

a) Reglamento „Briuselis IIA“ 8 straipsnio 1 dalis

Pagal reglamento „Briuselis IIA“ 8 straipsnio 1 dalį valstybės narės teismai turi jurisdikciją bylose, susijusiose su tėvų pareigomis vaikui, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta tuo metu, kai byla patenka jų žinion, yra toje valstybėje narėje.

Nuolatinė gyvenamoji vieta turi būti nustatoma remiantis visomis faktinėmis konkrečios atvejo aplinkybėmis atsižvelgiant į vaiko integraciją į socialinę ir šeimos aplinką, kuri yra jo pagrindinė gyvenimo vieta, didžiausią dėmesį kreipiant į gyvenimo toje valstybėje trukmę, pastovumą ir aplinkybes (2009 m. balandžio 2 d. Teisingumo Teismo sprendimo byloje C-523/07 42 ir 44 punktai, 2010 m. gruodžio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo byloje C-497/10 PPU 47 punktą ir 2017 m. birželio 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo byloje C-111/17 PPU 42 punktą).

L nuo 2016 m. balandžio mėn. su motina gyvena Lenkijoje, nuo 2017 m. balandžio–gegužės mėn. čia lankė vaikų darželį.

Prašymo pateikimo momentu 2018 m. liepos mėn. L nuolatinė gyvenamoji vieta buvo nurodyta Lenkijoje, taigi Vokietijos teismų jurisdikcija negali būti grindžiama reglamento „Briuselis IIA“ 8 straipsnio 1 dalimi.

b) Jurisdikcija vaikų grobimo atvejais

Reglamento „Briuselis IIA“ 10 straipsnyje įtvirtinta platesnė nuostata dėl jurisdikcijos nustatymo, kai vaikas buvo neteisėtai išvežtas ar negražintas. Tokiais atvejais išlieka valstybės, kurioje iki tol buvo vaiko nuolatinė gyvenamoji vieta, jurisdikcija, net kai vaikas kitoje valstybėje įgyja naują nuolatinę gyvenamąją vietą, jei netaikomos specialiosios sąlygos.

Tam pirmiausia reikėtų, kad šioje byloje būtų taikomas reglamento „Briuselis IIA“ 10 straipsnis.

Remiantis reglamento „Briuselis IIA“ 10 straipsnio formuluote („valstybė narė“), šios teisės normos taikymas apribotas valstybių narių, kurios saistomos reglamento „Briuselis IIA“, tarpusavio santykiu. Teisingumo Teismas šiuo klausimu aiškiai nurodė, jog aplinkybė, kad reglamento „Briuselis IIA“ 10 straipsnyje vartojamas žodžių junginys „valstybė narė“, o ne „valstybė“ arba „trečioji valstybė“, ir kad pagal jį jurisdikcijos suteikimas siejamas su esama ar ankstesne nuolatinė gyvenamoji vieta „valstybėje narėje“, nenumatant atvejo, kai

gyvenamoji vieta įgyjama trečiosios valstybės teritorijoje, taip pat reiškia, kad jame reglamentuojamas jurisdikcijos klausimas vaikų grobimo valstybėse narėse atvejais (2021 m. kovo 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo byloje C-603/20 PPU 38–40 punktai).

Tėvo manymu, ši sąlyga įvykdyta, nes šiuo atveju byla susijusi su procedūra tarp Vokietijos ir Lenkijos, taigi tarp dviejų reglamento „Briuselis IIA“ saistomų ES valstybių narių. L su motina gyveno Frankfurte, tad jos nuolatinė gyvenamoji vieta buvo Vokietijoje.

Teismo kolegija nesivadovauja šia nuomone ir reglamento „Briuselis IIA“ 10 ir 11 straipsnių taikymą vertina Hagos konvencija grindžiamos gražinimo procedūros vykdymo kontekste. Reglamento „Briuselis IIA“ 11 straipsnyje nustatytos papildomos procedūrinės taisyklės, taikomos per Hagos konvencija grindžiamas gražinimo procedūras, kai ir kilmės valstybė, ir prieglobsčio valstybė yra ES valstybės narės, taigi saistomos reglamento „Briuselis IIA“ <...> [teisinės literatūros nuoroda]. Viena vertus, reglamento „Briuselis IIA“ 10 ir 11 straipsnių nuostatomis sustiprinamas Hagos konvencijoje nustatytas gražinimo mechanizmas, nes apribojamas išimties kriterijų taikymas ir teikiama pirmenybė nurodymo dėl gražinimo vykdymui, kita vertus, juose įtvirtintos specialiosios nuostatos dėl procedūros paspartinimo ir asmenų išklausymo ir nustatytos apsaugos užtikrinimo ir informavimo pareigos šalių atžvilgiu.

2021 m. kovo 24 d. sprendime byloje C-603/20 PPU dėl Reglamento (EB) Nr. 2201/2003 10 straipsnio išaiškinimo (čia: gyvenamosios vietos nustatymas vaikų grobimo atvejais) Teisingumo Teismas nurodė, kad aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos tekstą, bet ir į kontekstą ir teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (2021 m. kovo 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo byloje C-603/20 PPU 37 punktas). Tuo remiantis, reglamento „Briuselis IIA“ 10 straipsnio aiškinimo klausimu iš šios teisės normos formuluotės ir Europos Komisijos paskelbto Reglamento Nr. 2201/2003 taikymo praktinio vadovo išaiškinimo aiškiai matyti, kad ši teisės norma taikytina tik valstybių narių teismų, o ne valstybės narės ir trečiosios valstybės teismų jurisdikcijos kolizijai (2021 m. kovo 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo byloje C-603/20 PPU 29 punktas). Teisingumo Teismas taip pat pabrėžė, kad specialiosios jurisdikcijos taisyklės aiškintinos siaurai, todėl jų negalima aiškinti kaip taikytinų atitinkamame reglamente aiškiai neįtvirtintiems atvejams, taip pat negalima atsižvelgti tik į vieną jų teksto dalį ir taikyti ją atskirai (2021 m. kovo 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo byloje C-603/20 PPU 47 ir 48 punktai).

Atitinkamai, teismo kolegijos nuomone, reglamento „Briuselis IIA“ 10 ir 11 straipsnių nuostatų negalima vertinti atskirai viena nuo kitos.

Gražinimo procedūrai, kuri buvo pradėta 2017 m. liepos 7 d. tėvo prašymu dalyvaujant *Bundesamt für Justiz* Berne ir kuria buvo siekiama, kad vaikas būtų gražintas į Šveicariją, buvo netaikomi Hagos konvencija grindžiamų procedūrų vykdymo reikalavimai, kylantys iš reglamento „Briuselis IIA“ 11 straipsnio, nes

Šveicarija nėra saistoma reglamento „Briuselis IIa“. Atitinkamai Lenkijos teismas, netenkines prašymo dėl grąžinimo, neturėjo pagrindo imtis veiksmų pagal reglamento „Briuselis IIa“ 11 straipsnio 6 ir 7 dalis ir informuoti teismų ir centrinės institucijos Vokietijoje apie neigiamą sprendimą.

Antruoju prašymu dėl grąžinimo, kurį tėvas pateikė prieš pat iškeliant šią bylą Vokietijos *Bundesamt für Justiz* Bonoje, negalima pagrįsti jurisdikcijos išlaikymo pagal reglamento „Briuselis IIa“ 10 straipsnį, nes ta procedūra nevykdoma. Šiuo aspektu reikšminga tai, kad teismas prašymą gavo. Kita grąžinimo procedūra Lenkijoje, tėvo žiniomis, nebuvo pradėta.

Beje, dėl antrojo Hagos konvencija grindžiamo prašymo priimtimumo iš esmės kyla abejonių, nes, esant įsiteisėjusiam Lenkijos apeliacinio teismo sprendimui, greičiausiai nebūtų galima pradėti kitos pagal šią konvenciją vykdytinos procedūros dėl to paties dalyko. Lenkijos teismų sprendimuose pateikti argumentai ir vaiko neteisėto negrąžinimo klausimu.

2. Reglamento „Briuselis IIa“ 10 straipsnio taikymas

Jei reglamento „Briuselis IIa“ 10 straipsnis būtų taikomas ir šiomis faktinėmis aplinkybėmis, jurisdikcija pasikeistų (nesant abiejų globos teises turinčių asmenų pritarimo – a punktas) tik jei vaikas būtų įgijęs naują nuolatinę gyvenamąją vietą, ne trumpiau kaip vienus metus pragyvenęs nuolatinėje gyvenamojoje vietoje ir susigyvenęs su nauja aplinka ir būtų įvykdyta viena iš b punkto i–iv papunkčiuose nustatytų sąlygų. Šiuo atveju kyla klausimas dėl i papunkčio, pagal kurį jurisdikcija neišlaikoma, kai per vienus metus nuo to, kai globos teises turintis asmuo sužinojo arba turėjo sužinoti apie vaiko buvimo vietą, valstybės narės, į kurią vaikas buvo išvežtas ar kurioje jis neteisėtai laikomas, kompetentingoms valdžios institucijoms nebuvo pateiktas prašymas jį grąžinti (reglamento „Briuselis IIa“ 10 straipsnio b punkto i papunktis).

Taigi tam, kad būtų išlaikyta tarptautinė Vokietijos teismų jurisdikcija, tėvas per vienus metus nuo momento, kai jis sužinojo apie neteisėtumą ar kai neteisėtumas atsirado, turėjo pateikti prašymą dėl grąžinimo.

Tėvas teigia, kad davė leidimą motinai su L kurį laiką pagyventi Lenkijoje. Pasibaigus šiam terminui, motina su L, priešingai, nei, kaip teigia tėvas, jie buvo susitarę, į Šveicariją negrįžo.

Tėvas tvirtina, kad vaikas Lenkijoje neteisėtai laikomas ne vėliau kaip nuo 2017 m. gegužės 24 d. (kai pradėjo lankyti vaikų darželį). Tėvas taip pat teigia, jog su motina buvo susitaręs, kad nuo 2017 m. lapkričio mėn. vaikas lankys vaikų darželį Šveicarijoje.

Tėvo prašymas dėl globos teisių apylinkės teisme buvo gautas 2018 m. liepos 13 d. Reglamento „Briuselis IIa“ 10 straipsnio b punkto i papunktyje nustatytas vienerių metų terminas būtų nepažeistas tik tuomet, jei reikėtų orientuotis į vėlesnį momentą, t. y. kai vaikas turėjo pradėti lankyti vaikų darželį. Jei būtų remiamasi

per gražinimo procedūrą pateiktais argumentais (neteisėtumas atsirado užregistravus vaiką į darželį 2017 m. gegužės mėn.), prašymas nebūtų gautas per reglamento „Briuselis IIa“ 10 straipsnio b punkto i papunktyje nustatytą vienerių metų terminą.

Čia kyla klausimas, ar dėl Lenkijoje įvykdytos Hagos konvencija grindžiamos procedūros atmetina galimybė, kad tėvas galėtų teikti kitus argumentus, ar, taikant reglamento „Briuselis IIa“ 10 straipsnį, galima orientuotis ir į vėlesnius momentus, kai galėjo būti imamasi veiksmų. Tai reikštų, kad yra galimybė po to, kai buvo baigta gražinimo procedūra, atidėti momentą, kai reikia imtis veiksmų tam, kad būtų pradedamas skaičiuoti vienerių metų terminas, o tai galiausiai neatitiktų siekio užtikrinant geriausius vaiko interesus globos teises nustatyti kuo greičiau.

Tėvai taip pat ginčijasi dėl motinos ir vaiko gyvenimo Lenkijoje laikotarpio termino. Motina neigia buvus susitarimą dėl tokio termino.

Faktų pateikimo ir įrodinėjimo naštos klausimu tėvas nurodo principus, kurie taikomi dėl sutikimo ar susitarimo įrodymo per Hagos konvencija grindžiamas procedūras, – pagal juos vienas iš tėvų, kuris prieštarauja, kad vaikas būtų gražintas, turi įrodyti, kad pareiškėjas neprieštaravo ar (vėliau) sutiko, kad vaikas būtų išvežtas (Hagos konvencijos 13 straipsnio pirmos pastraipos a punktas).

Teismo kolegijos manymu, per Hagos konvencija grindžiamas procedūras taikomos specialiosios įrodinėjimo naštos taisyklės šioje byloje netaikytinos. Šios bylos dalykas yra ne vaiko gražinimas pagal Hagos konvencija grindžiamą procedūrą, o prašymas perduoti tėvų valdžią, kuriam taikytini per globos teisių nustatymo procedūrą bendrai galiojantys proceso teisės principai. Ar įvykdytos reglamento „Briuselis IIa“ 10 straipsnyje nustatytos sąlygos, turi savarankiškai išnagrinėti ankstesnės gyvenamosios vietos valstybės teismai (2010 m. gruodžio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo byloje C-497/10 PPU 62 ir paskesni punktai). Jie nėra saistomi naujos gyvenamosios vietos valstybėje priimto sprendimo dėl prašymo gražinti vaiką pagal Hagos konvenciją. Šiuo aspektu taikomas *FamFG* (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit* – Įstatymas dėl teismo proceso šeimos bylose ir ypatingosios teisenos klausimų) 26 straipsnyje įtvirtintas tyrimo *ex officio* principas, pagal kurį, be kita ko, tarptautinės jurisdikcijos klausimas turi būti išnagrinėjamas *ex officio* (BGH <...> [specializuoto teisinio leidinio nuoroda] [2010 m. vasario 17 d. nutartis byloje Nr. XII ZB 68/09]). Tai reiškia, kad per prašymų, tokio kaip šiuo atveju prašymo perduoti tėvų valdžią pagal BGB 1671 straipsnį, nagrinėjimo procedūras suinteresuotosioms šalims tenka tam tikra faktų pateikimo našta, kiek tai susiję su joms palankiais faktais. Taigi teismas turi atitinkamai įvertinti ir prieštaravimus tėvo argumentuose.

3. Reglamento „Briuselis IIa“ 11 straipsnio 8 dalies taikymas

Pagal reglamento „Briuselis IIa“ 11 straipsnio 6–8 dalių nuostatas tokiu atveju, kai atsisakoma grąžinti vaiką pagal Hagos konvencija grindžiamą procedūrą remiantis jos 13 straipsniu, turi būti pradama globos teisių nustatymo procedūra ankstesnės gyvenamosios vietos valstybėje. Visų pirma vykdymo pirmenybė pagal reglamento „Briuselis IIa“ 11 straipsnio 8 dalį ir 40 straipsnio 1 dalies b punktą, siejamą su 42 straipsniu, taikoma sprendimams dėl tėvų valdžios, kurie buvo priimti taikant reglamento „Briuselis IIa“ 11 straipsnį po to, kai buvo atsisakyta grąžinti vaiką pagal Hagos konvencija grindžiamą procedūrą, ir apima vaiko perdavimo (grąžinimo) klausimą.

Tėvas laikosi nuomonės, kad su nurodymu grąžinti vaiką susijusiam teismo kolegijos sprendimui dėl tėvų valdžios taikoma reglamento „Briuselis IIa“ 11 straipsnio 8 dalis, o kartu – teisės normos dėl vykdymo pirmenybės.

Teismo kolegijos manymu, reglamento „Briuselis IIa“ 10 [11] straipsnio 6–8 dalių taikymas neišvengiamai suponuoja, kad tarp dviejų reglamento „Briuselis IIa“ saistomų valstybių narių buvo įvykdyta Hagos konvencija grindžiama procedūra, taigi reglamento „Briuselis IIa“ 11 straipsnio 8 dalis šiuo atveju netaikoma. Reglamento „Briuselis IIa“ 11 straipsnio 8 dalies paskirtis – padėti paprasčiau įvykdyti sprendimus dėl globos teisių, kurie buvo priimti po to, kai buvo įvykdyta Hagos konvencija grindžiama procedūra, kuriai taikomi reglamento „Briuselis IIa“ 11 straipsnio 2–5 dalyse nustatyti specialieji reikalavimai. Kaip jau nurodyta, grąžinimo procedūra tarp Šveicarijos ir Lenkijos nepateko į reglamento „Briuselis IIa“ taikymo sritį. Lemiamą reikšmę čia turi ne tėvo gyvenamoji vieta, o klausimas, koks yra reglamento „Briuselis IIa“ saistomasis poveikis valstybėms tarpusavyje ir kokios pareigos joms kyla.

<...> [parašai, patvirtinimo spaudas]